

A 4/5 kettős füzetben BAUER Konrad F. ismerteti KLEUKENS Friedr. Wilh. és a Ratio-Pressé munkásságát: művészi illusztrációkkal és szép nyomással ékes kiadványait. LANCKORONSKA Mária grófnő a 18-ik századi délnémet könyv-illusztrálásról ír és számos hasonmással igazolja állításait. Rendkívül érdekes JUCHHOFF Rudolf cikke: *Das Ende der Sandgustheorie*. A GUTENBERG-COSTER elsőségi vitának ez alighanem befejező közleménye. A vitában ZEDLER az ellene, ki COSTER elsősége mellett tör lándzsát. ZEDLER heves vitáiban döntő érvül öntés technikai elméletét vonultatja csatasorba. JUCHHOFF éppen ezen technikai eljárás tarthatatlanságát bizonyítja okfejtéseiben. OEHLER Richard a majna-frankfurti egyesített könyvtárak igazgatója, a felépítendő frankfurti nagy könyvtárra vonatkozó terveivel kapcsolatban s azok magyarázatául *Zukunftsbauten wissenschaftlicher Bibliotheken* című dolgozatában több óriásarányú (2—4^{1/2} millió kötetes) könyvtár épületeiről írván, megállapítja, hogy a raktárak részére legcélszerűbbeknek a toronyszerű épületeket tartja. Kisebb alapterületen óriás tömegű könyv helyezhető el; a könyvek függőleges irányban jobban és gyorsabban szállíthatók, mint a vízszintes irányban húzódó raktárakban. A felépítendő nagy könyvtár vázlatos tervét is bemutatja, melynek előnye, hogy az első torony után még két másik lesz emelhető, anélkül, hogy az épület beosztásán változtatni kellene. A terv megvalósítása persze ott is pénzkerdes, mint a kultúra általában az.

I. K.

Archiv für Buchgewerbe und Gebrauchsgraphik. 67. évf., 1930. 1—9. füzet. A változatlanul fényes kiállításban kihozott folyóirat cikkei között számos történeti és könyvészeti szempontból figyelemreméltó munka is található. — F. BOCKWITZ a «Civilité» néven ismert betűtípus legújabb irodalmát ismerteti: Robert GRANJON lyoni nyomdásznak ezt az érdekes alkotását (1557) a 16. század végén Flandria több nyomdája (köztük nem csekélyebb, mint Chr. PLANTIN) átvette és utánozta. — G. A. BOGENG *Expansion der graphischen Kultur* címen mélyenszántó tanulmányban a nyelvhasználat és írásbeliség viszonyát és egymásra kölcsönhatását helyezi szellemtörténeti megvilágításba. — A 3. füzet vezető helyén H. BOCKWITZ nagyszerű illusztrációs anyag kíséretében a «Deutsches Museum für Buch und Schrift» megalakulását és összetételét vázolja: a gyűjtemény legértékesebb darabjai H. KLEMM gyűjtéséből származnak. — Tanulságosan mutatja be E. HÖLSCHER néhány modern nagy kiadó cég (Neuerburg, Inselverlag, Diederichs, Reichl, Fischer, stb.) nyomdászjelvényének fejlődését; a művészi formaadás és szimbólika problémáinak összefonódása különösen érdekessé teszi tanulmányát. — H. BOCKWITZ kitűnően illusztrált cikkben bőven méltatja G. A. E. BOGENG legújabb megjelent könyvét «Geschichte der Buchdruckerkunst, Der Frühdruck». — G. SCHWIDETZKI pedagógiai és művészettörténeti szempontból figyelmet érdemlő tanulmányban *Das Tier im deutschen Bilderbuch* vázolja a német állatábrázolás művészi fejlődését és jelen irányait. — O. BETTMANN, *Wege zum neuen Buche* c. fejtegetésében a tipográfiai kiállításnak a modern szellemi szükségletekkel való összhangba hozására tesz figyelemreméltó javaslatokat. — O. PELKA a könyvnyomtató cégbe való felvétel formalitásainak történetéhez közöl érdekes adatokat; többek között de VISE 1621-ben megjelent «Depositio cornuti typographici» c. dramatizált játékából és ugyanennek J. RIST-féle átdolgozásából

(1654) hoz jellemző szövegrészeket. — A 8. füzetben E. DARMSTÄDTER Franz v. KOBELL, a galvanografia feltalálójának érdemeit méltatja. — G. MENZ a könyvforgalomnak a gazdasági életben elfoglalt sajátos helyzetét világítja meg *Das Buch als Ware und Wirtschaftsfaktor* című tanulmányában. — H. SCHREIBER, *Bucheinbände der Renaissance mit Rollen und Platten* cím alatt gondos tanulmányban HAEBLER nemrég megjelent jelentős könyvéhez «Rollen und Plattenstempel des 16. Jahrhunderts» közül kiegészítő adalékokat. — Értékes cikkek világítják meg a nyomdászipar művészeti oldalát is; P. KERSTEN a modern francia és német kötésművészet irányait teszi összehasonlítás tárgyává; R. BRAUNGART a bélyegnyomás művészi kialakításáról értekezik. — A *Buchkünstler und Gebrauchsgraphiker der Gegenwart* rovatban Georg SALTER berlini illusztrátor-tervező művészetét ismerjük meg. SALTER színházi dekorációk tervezésével kezdte pályáját; ma kiváltképpen könyvborítéktervezéssel foglalkozik; ezen a téren ötletei eredetisége, néha szinte a brutalitással határos realizmusa nagy jelentőséget biztosítanak számára. — A nyomdaüzem technikai részét illető tanulmányok közül különösen figyelemreméltó R. RUSS cikke *Vom jetzigen Stand der Reproduktionstechnik*. NICOLAUS háromfolytatósos közleményben amerikai útján tett tapasztalatairól számol be, különös tekintettel a technikai újításokra. — A tartalmas füzetek tanulmányi részét a gazdag szakirodalom bő ismertetése egészíti ki.

DR. BARTHA DÉNES.

Le Bibliographe Moderne. 1928 július — 1929 december. 142—144-es együttes szám mellyel 1930 végén befejezte XXIV-ik kötetét. Paul M. BONDOIS: *Un projet d'organisation des archives municipales* c. cikkében ismerteti LENGLET abbénak 1750-ben beadott tervezetét, melyben a városi levéltárak egységes szabályok szerinti leltározását, az ügydarabok számon- és rendbentartását javasolta. A terv azzal az indokolással, hogy pénzbe kerül, félretetett. Félix HERBET a Fontainebleau-i könyvtár történetét közli. Pierre MAROT a lotharingiai levéltár oklevelei visszaadásának időpontját állapítja meg. H. CHABAUT: *Les débuts de l'industrie du papier dans le Comtat-Venaissin aux XIVe — XVe siècles* címen eredeti okmányok közlésével jellemzi e délfraancia terület (Avignon a székhelye) első papirosmalmainak történetét. Ernest COYECQUE részletesen ismerteti a közjegyzői levéltáraknak állami ill. városi levéltárakban leendő elhelyezésére vonatkozó 1928. évi március 14-iki törvényt, történetét és az első alkalmaztatását Párizsban. E törvény a közjegyzők irodájában őrzött és 125 évnél régebb okmányokra vonatkozik. Amilyen önként érthető, hogy e már csak történelmi értékkel bíró okmánytömegnek nyilvános levéltárakban a helye, épp oly nehéz volt azt keresztül vinni. Vaskalaposág, féltékenység, maradiság, a családi, vagyoni-titkokat féltők akadékoskodása 1864 óta állotta útját annak, hogy ez az egységes javaslat korább öltön testet (s így is csak egy szavazattöbbséggel ment keresztül a francia szenátusban). A közjegyzői irodák kézről kézre menvén, az előd irattömegéből az utód gyakran csak azokat veszi át, melyekre szükség lehet, tehát az újabbkoriakat, míg a régi írásokat a volt közjegyző családjánál hagyja, ahol azután e nagy terhet jelentő írástömeg padlásra, pincébe kerül, s előbb-utóbb elpusztul. E közjegyzői irattárakban a XVI-ik századból őrzött okmányok nagy számban találhatók. COYECQUE a törvény szövegét is közli s